

K řepařskému ročníku 2015

Když se řekne ročník, tak si ho zemědělec nejprve představí jako počasí a jak nám to rostlo. Potom ale existuje řada dalších aspektů – co bylo v politice, na světovém trhu, co nového přišlo do pěstitelské technologie, jaké nové směrnice na nás nachystala Evropská komise – je toho nakonec mnoho a konstatováním, že je to čím dál těžší a složitější, se člověk nakonec nesplete nikdy.

Začalo to dobře. Únor téměř beze srážek přinesl do března vyzrálé půdy, jarní práce začaly brzy a koncem března byla cukrovka z velké části v zemi. Lokálně byl problém s půdním škraloupem, ale nakonec se zase počty rostlin pohybovaly kolem optimálních 100 000 na hektar. Sušší, studenější květen umožnil dobrou herbicidní ochranu, začátkem června se porosty blížily k uzavření rádků, z výletů do západní Evropy přicházely zprávy, že to u nás vypadá lépe, a tak jsme v tichosti začínali snít o dalším skvělém ročníku. Jenže – sucho se prohlubovalo.

Sucho, podprůměrné srážky spolu s vysokými teplotami, to je nakonec dominantní obraz letošního zemědělského ročníku. Odnášejí to plodiny s delší vegetační dobou – kukuřice, cukrovka, brambory – pro které jsou letní měsíce dobou, kdy narůstá větší část výnosu. Odnášejí to půdy s horším vodním režimem – písčité, mělké, utužené. I těžké půdy sem patří. Často jsou utužené, kořeny nejdou hluboko a v tomto suchu dochází k velikým objemovým změnám, pukliny sledují řádky řepy a odtrhávají kořeny. Očekáváme veliké rozdíly ve výnosech – od 50 do 100 t.ha⁻¹. Regionálně se rozdíly ještě zvětší. Díky vyšším červnovým srážkám na tom jsou poněkud lépe severní Čechy, naopak, Znojensku a Opavsku se vyhnul vydatný srpnový déšť a situace je tam asi nejtěžší.

Teď, před sklizní, se spíš modlíme, aby se neopakoval loňský podzim, kdy teplo a deště v září podnítily silnou retrovegetaci, obnovenou tvorbu listů, spojenou s velkým poklesem cukernatosti. Na to, aby se retrovegetace ještě vyplatila ve výrazném

nárůstu výnosu je už asi pozdě. Vývojové zkoušky cukrovarů tomu sice nenasvědčovaly, přesto se však domnívám, že by alespoň cukernatost mohla o dost zvýšit přepočtený výnos. Koncem srpna se obnovil nejnütnější listový aparát, listy jsou zdravé, je jich málo a tak neodpařují tolik vody, jsou vydatné rosy, studené noci a slunečné dny – zkrátka odhaduji, že kořen moc neroste, ale cukernatost ano. Nakonec si tedy sázím, že propad výnosu cukrovky nebude v průměru tragický, že cukrovka na tom bude mnohem lépe než kukuřice. Myslím si také, že před 20–30 lety by takové sucho mělo daleko fatálnější následky. Šlechtitelé zmenšili listovou plochu cukrovky na polovinu a snížili tak podstatně transpiraci. To je jeden důvod. A druhý: o tři týdny až měsíc ranější setí a s tím lepší využití zimní vláhy.

Při úvahách o ročníku a o počasí musíme dát zapravdu klimatologům a odhadům změn klimatu. Prý nás čekají delší a výraznější sucha, období vysokých teplot a mezitím přívalové deště. Letošní nekonečné tropické dny a noci a potom 80–100 mm kolem 20. srpna jakoby si z té prognózy vzaly příklad.

Aby nás ty diskuse o počasí neodvedly od faktorů, které můžeme ovlivnit, musíme připomenout trendy, které v odvětví probíhají. Rád bych něco z těchto postupných proměn k ročníku 2015 připsal. Máme v cukrovce novou herbicidní látku, clomazon. Ještě ji neumíme dokonale používat, ale při zprávách o narůstající rezistenci plevelů, zejména vůči metamitronu, je to určitě další možnost k dobru. Naopak, čím dál více nám hrozí zákaz neonikotinoidů, insekticidů mj. pro moření osiva a ročník 2015 by nakonec mohl nést stigma roku, který přivedl zpátky dnes už prakticky neznámé virové žloutenky řepy. Letní sucho u nás téměř vynulovalo cercosporiózu a ramulárii – běžně tak nebezpečné choroby listů. Obecně však v Evropě zaznamenáváme další nárůst rezistencí hub vůči fungicidům a intenzívní hledání co s tím. S potěšením konstatuji, že narůstá povědomí o důležitosti

hlubokého kypření a eliminace utužení půd. Prosazuje se čím dál víc GPS navigace při setí a při postřicích, vrací se plečkování. Ročník 2015 určitě nebude rekordní ve výnosu, ale do trendu zdokonalování pěstební technologie se jistě zařadí.

Ročník 2015 bude asi také ročníkem, kdy si naplno začínáme uvědomovat, co nás čeká po zániku kvót výroby cukru v roce 2017. Tedy – my v Česku se možná rozpočteme na kolísání a nejistoty liberálního trhu před rokem 2004, před vstupem do EU. Zemědělci z původní patnáctky to už dávno ani netuší, budou velmi překvapeni, a tak si myslím, že naše šance jsou ve skutečnosti větší. Ale bude to velký konkurenční boj.

Na začátku jsem napsal, že všechno je to čím dál těžší. Závěrem tohoto zamyšlení musím konstatovat, že ročník 2015 zatím na tomto trendu pranic nezměnil.

Jaromír Chochola
Řepařský institut Semčice

Porost cukrové řepy trpící suchem (polovina srpna 2015)